

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/13596,Swiecko-Lager-Schwetig-Odnaleziono-szczatki-21-osob.html>
2021-06-20, 12:01

Świecko (Lager Schwetig): Odnaleziono szczątki 21 osób

W listopadzie 2019 r. na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego w Świecku (woj. lubuskie, pow. słubicki) przeprowadzono prace poszukiwawcze, których celem była weryfikacja informacji z akt m.in. zasobu Instytutu Pamięci Narodowej i relacji świadków dotyczących pochówku więźniów hitlerowskiego, karnego obozu pracy wychowawczej Lager Schwetig „Oderblick” istniejącego w latach 1940-1945. Głównym zadaniem było odnalezienie pochówków ofiar obozu, w tym przypuszczalnie ich masowych mogił.

W wyniku prac wykopaliskowych ustalono częściowy przebieg granicy cmentarza oraz odsłonięto i przebadano 8 zbiorowych jam grobowych kryjących łącznie szczątki 21 osób. Charakter pochówków oraz obrażenia widoczne na części materiału kostnego pozwalają stwierdzić, iż odnalezione szczątki najprawdopodobniej należą do poszukiwanych ofiar zmarłych bądź zamordowanych na terenie obozu w Świecku.

Rys historyczny

Lager Schwetig - „Wychowawczy Obóz Pracy” oraz Rozszerzone Więzienie Policyjne z Frankfurtu nad Odrą (niem. *Arbeitserziehungslager „Oderblick” in Schwetig und Erweitertes Polizeigefängnis Frankfurt an der Oder*) położony był pomiędzy istniejącym dziś przejściem granicznym a wsią Świecko, po wschodniej stronie Odry przy starej drodze ze Słubic do Świecka. Obecnie jest to

teren trudno dostępny, porośnięty jest gęstym lasem.

Obóz Schwetig został uruchomiony w październiku 1940 r., w okresie rozpoczęcia prac przy budowie autostrady z Frankfurtu do Poznania. Być może wcześniej stały w tym miejscu jakieś baraki dla niemieckich budowniczych autostrady, z okresu przed wybuchem drugiej wojny światowej. Od 1940 r. był to zarazem obóz przedsiębiorstwa Autostrada Rzeszy oraz „Wychowawczy obóz pracy” gestapo z Frankfurtu nad Odrą. „Wychowawczy obóz pracy” był narzędziem zapewniającym sprawne działanie systemu niewolniczej pracy przymusowej. Policja dostarczała więźniów, oficjalnie tylko jako „tymczasowo aresztowanych” na przeciętnie osiem tygodni. Przedsiębiorstwo Autostrada Rzeszy zapewniało pracę, organizowało i kierowało nią, było też finansowo odpowiedzialne za utrzymanie obozu. Po wstrzymaniu budowy autostrady w 1942 r. obóz wciąż działał. Więźniów prowadzono odtąd codziennie w kolumnach do zakładów pracy, głównie miejskich, we Frankfurcie.

Najpóźniej w czerwcu 1944 r. obóz Schwetig przemianowano na Rozszerzone Więzienie Policyjne Frankfurt nad Odrą. „Rozszerzone”, czyli ze zwiększoną liczbą więźniów i z rozszerzonymi uprawnieniami policji. Wcześniej policja mogła zatrzymywać i kierować do obozów tylko tzw. „robotników zagranicznych”, którzy popełnili drobne wykroczenia. Cięższe przypadki były kierowane do sądu albo do obozów koncentracyjnych SS. Do około 1943 r. więźniami obozu byli niemal wyłącznie poddawani „procedurom wychowawczym” robotnicy przymusowi (mężczyźni, cywile) pochodzący z krajów okupowanych przez Niemcy, którzy pracowali na terenie frankfurckiej rejencji rządowej, najwięcej Polaków, ale także m.in. Belgowie, Bułgarzy, Francuzi, Holendrzy, obywatele Jugosławii, Rosjanie, Ukraińcy i Włosi. Od około 1943 r. byli to także niemieccy więźniowie policyjni różnego rodzaju, choć wciąż większość więźniów stanowili robotnicy przymusowi z zagranicy. Początkowo obóz zbudowano na 360 miejsc. Od 1942 r. wielokrotnie go powiększono, a według relacji świadków był on stale przepełniony. Według szacunków w obozie przebywało jednocześnie ok. 500 więźniów. Mogło przez niego przejść więc co najmniej 11

500 więźniów. W momencie rozwiązania obozu 31 stycznia 1945 r. przebywało tu ok. 800 więźniów. Średni czas pobytu wynosił dwa miesiące.

Jesienią 1941 r. w obozie pojawił się tyfus i zarządzono kwarantannę. Do obozu nie kierowano w tym czasie nowych więźniów i czekano, aż przestaną pojawiać się nowe przypadki zachorowań. Prawie wszyscy więźniowie wówczas zmarli. Obóz otwarto ponownie w maju 1942 r. Według osób, które przeżyły pobyt w obozie, każdego tygodnia lub nawet codziennie dochodziło do licznych przypadków zgonu więźniów. Jeśli nawet szacować ostrożnie, że codziennie umierała przynajmniej jedna osoba, liczba ofiar obozu wynosiłaby ok. 1500-2000 osób, nie licząc osób zmarłych w trakcie likwidacji obozu w 1945 r.. Przyczynami śmierci w obozie były wyczerpanie z powodu niedożywienia, zimna, ciężkiej pracy i stałego terroru psychicznego i fizycznego, wypadki przy pracy, samobójstwa, umyślne zabójstwo przez strażników, egzekucje, obrażenia w wyniku tortur, choroby i pobieranie krwi dla rannych żołnierzy Wehrmachtu (zwłaszcza pod koniec wojny).

Dnia 31 stycznia 1945 r., bezpośrednio przed wkroczeniem Armii Czerwonej, obóz Schwetig został rozwiązany. Przebywało w nim wówczas ok. 800 więźniów. Dzień wcześniej, z obozu Brätz i być może także z Poznania, dotarło tu 800 innych więźniów. Chorych i niezdolnych do marszu zamknięto w barakach dla chorych, które obłano benzyną i podpalono. Osoby próbujące uciekać z płonących baraków zastrzelono. Około 1600 więźniów poprowadzono marszem śmierci na zachód, mostem przez Odrę we Frankfurcie. Tam niemieckich więźniów skierowano do budowy okopów, a pozostałych poprowadzono dalej.

Po minięciu Berlina więźniowie spędzili jedną noc w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen. W Poczdamie część więźniów skierowano do pracy w zakładach lotniczych Heinkel. Po siedmiu tygodniach, 16 marca, 29 więźniów obozu Schwetig dotarło do obozu koncentracyjnego Buchenwald w Turyngii. Jeden z nich ukrył się tam i został później uwolniony, reszta została następnego dnia poprowadzona dalej w nieznanym kierunku.

26.11.2019

BPil

Lager_Schwetig #1

Lager_Schwetig #2

Lager_Schwetig #3

Lager_Schwetig #5

Lager_Schwetig #6

Kalendariu in Prae

- Rok 2003
- Rok 2006
- Rok 2007
- Rok 2008
- Rok 2009
- Rok 2011
- Rok 2012
- Rok 2013
- Rok 2014
- Rok 2015
- Rok 2016
- Rok 2017
- Rok 2018
- Rok 2019
- Rok 2020
- Rok 2021